

**การนำนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปปฏิบัติ
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น**
**THE IMPLEMENTATION OF THAILAND 4.0 POLICY BY LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN KHON KAEN***

พลิสา พรกุนา, กฤษฎวรรณ โล่ห์วัชรินทร์
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Pleesa Pornkuna, Grichawat Lowatcharin
College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand
E-Mail: fonz_ps@hotmail.com

บทคัดย่อ

นโยบายประเทศไทย 4.0 เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในด้านการจัดทำบริการสาธารณะ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเข้าใจของบุคลากรและการนำนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะโดย อปท. ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงกรณีศึกษาแบบหลายกรณี และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรใน อปท. ทั้งหมด 5 แห่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วย บุคลากรฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายข้าราชการประจำ

ผลการศึกษาพบว่า

บุคลากรใน อปท. มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ยกย่องได้ว่าประชาชนให้อยู่ในระดับสูง ส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มคุณภาพและมูลค่าของสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ให้ประเทศ โดยมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน อปท. แต่ละแห่งได้นำนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะให้เข้ากับบริบทของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ทั้งด้านการศึกษา ด้านการคมนาคม ด้านการเกษตร และด้านสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม การจัดทำบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับแนวทางของนโยบาย

*ได้รับบทความ: 3 เม.ย. 2563

แก้ไขบทความ: 12 พ.ค. 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 30 มิ.ย. 2563

ประเทศไทย 4.0 ยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ด้านบุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 รัฐบาลจึงควรให้ความรู้แก่บุคลากรในอปท. และประชาชน ให้เข้าใจถึงการนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ท้องถิ่นได้ก้าวเป็นท้องถิ่น 4.0 ต่อไปในอนาคตได้

คำสำคัญ : ประเทศไทย 4.0, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การจัดทำนโยบายสาธารณะ

Abstract

The Thailand 4.0 policy is related to and in accordance with the roles and responsibilities of local administrative organization (LAOs) in terms of public service provision management. This research aimed to study the understanding of LAOs' personnel towards Thailand 4.0 policy and to examine the policy implementation by LAOs. The researchers employed a multiple case study design and the data were collected from the interviews of 15 key informants, including executive, legislative, and administrative personnel, from five LAOs in Mueang District, Khon Kaen Province.

This study found that:

LAOs' personnel shared the understanding on Thailand 4.0 policy in the same direction, that is the policy was initiated to solve the national economic problem, to raise citizens' income to a higher level, to support people raising product quality, and to value for country's higher income with the drive of technology and innovation. Under their individual context, each of the five LAOs has integrated the Thailand 4.0 policy to its public services in the terms of education, transportation, agriculture, and public health. However, there were still problems and obstacles in managing public services: particularly, insufficient funding and personnel and people's lack of the understanding on Thailand 4.0 policy. The government needs to provide

them the understanding of applying technology and innovation to be able to promote a more innovative local government in the near future.

Keywords: Thailand 4.0, Local Administrative Organization, Public policy

บทนำ

วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่เรียกว่า “ประเทศไทย 4.0” คือโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ปรับแก้จัดระบบปรับทิศทางในด้านต่าง ๆ และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 ได้ ประเทศไทยในอดีตมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยุค “ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลัก ต่อมาในยุค “ประเทศไทย 2.0” เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมเบาเป็นหลัก และในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุค “ประเทศไทย 3.0” เน้นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก แต่ประเทศไทยในยุค 3.0 รายได้ของประเทศและประชากรยังอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเหตุให้ต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจให้นำไปสู่ยุคใหม่คือยุค “ประเทศไทย 4.0” หมายถึง เศรษฐกิจใหม่ที่มีรายได้สูง “ประเทศไทย 4.0” เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม มาเป็นขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้น หากเปรียบเทียบกับบริการจากภาครัฐ “ประเทศไทย 4.0” จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการจากการทำงานเชิงตั้งรับ เป็นการทำงานในเชิงมุ่งมั่นที่จะเน้นการให้บริการสาธารณะที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับบริการมีความสะดวกในการติดต่อราชการมากยิ่งขึ้น การพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” จะสำเร็จได้นั้น จะต้องใช้แนวทางและแนวร่วมเพื่อประสานงานในการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา ผนึกกำลังขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559)

หน่วยงานภาครัฐหน่วยหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542) ได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้องค์การบริหารส่วน

จังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามที่ได้รับมอบหมาย และกำหนดให้รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรเงินอุดหนุนและเงินจากการจัดสรรภาษีและอากร เพื่อให้การดำเนินการด้านบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากรัฐแบ่งออกเป็น 6 ด้านหลัก คือ 1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย 4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว 5. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม 6. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (วุฒิสาร ตันไชย, 2562)

แม้ว่าการดำเนินงานที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะยังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายแต่ก็ถือว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย (สิวพร สุขเอียด, 2535) หากกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครอง จะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐบาลนั้น ย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมายในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต (Wellbeing) อีกทั้งความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (National Security) แต่ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินงาน หรืออาจจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณและตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ เมื่อเป็นดังนี้ การลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนจะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชนนั้น ๆ

จังหวัดขอนแก่น ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพร้อมในหลากหลายด้านเช่น การศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข เศรษฐกิจ การลงทุน และการขนส่ง มีที่ตั้งของหน่วยงานราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานเอกชน มากกว่า 450 หน่วยงาน เป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงเป็นอันดับที่ 2 ของภาคอีสาน มีอัตราการขยายตัวการผลิตภาคอุตสาหกรรมสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เนื่อง อีกทั้งยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำและบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวางระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นและจังหวัด โดยมีโครงการเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (ประเทศไทย 4.0) เริ่มจากภาคเอกชนได้รวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งบริษัท ขอนแก่นพัฒนาเมือง โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาเมืองขอนแก่นให้เติบโตอย่างมีศักยภาพ ได้รับความทุนร่วมกันกว่า 200 ล้านบาทและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนขนส่งมวลชนทางราง (Light Rail Transit System: LRT) จึงทำให้เกิดเป็นแผนแม่บทการพัฒนากระบวนขนส่งมวลชนของจังหวัดขอนแก่นขึ้นมา (ซี.12, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของ “ประเทศไทย 4.0” แผนนโยบายและแนวทางในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น จึงเกิดเป็นงานวิจัยว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น นั้นมีความรู้ความเข้าใจกรอบวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” มากน้อยเพียงใดและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจในการดำเนินงานตามกรอบวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย 4.0” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการนำกรอบวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” ไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงกรณีศึกษาแบบหลายกรณี (multiple case study) และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกรอบวิสัยทัศน์ประเทศไทย 4.0 นโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยศึกษาจากหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดพื้นที่การวิจัยโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ผู้วิจัยเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากจังหวัด

ขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีการตื่นตัวตามนโยบายประเทศไทย 4.0 เริ่มมีการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (smart city) และเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยนี้จำแนกเป็นสองระดับ คือ ระดับองค์กร ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับบุคคล ประกอบด้วย 1) ฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2) ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่น 3) ฝ่ายข้าราชการประจำ ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงานหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการและแผนงาน ผู้อำนวยการกองคลัง เป็นต้น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายข้างต้นเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายนี้มีความรู้ความสามารถและมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลักจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ผู้ให้ข้อมูลหลัก			รวม
	ฝ่ายบริหาร	ฝ่ายนิติบัญญัติ	ข้าราชการประจำ	
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	-	-	2	2
ขอนแก่น				
เทศบาลนครขอนแก่น	-	-	2	2
เทศบาลเมืองศิลา	1	1	2	4
เทศบาลตำบลบ้านเป็ด	1	1	2	4
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า	1	-	2	3
รวม	3	2	10	15

3. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากการทบทวนเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการ เพื่อทำความเข้าใจ สามารถตั้งคำถามและสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการการศึกษาในครั้งนี้

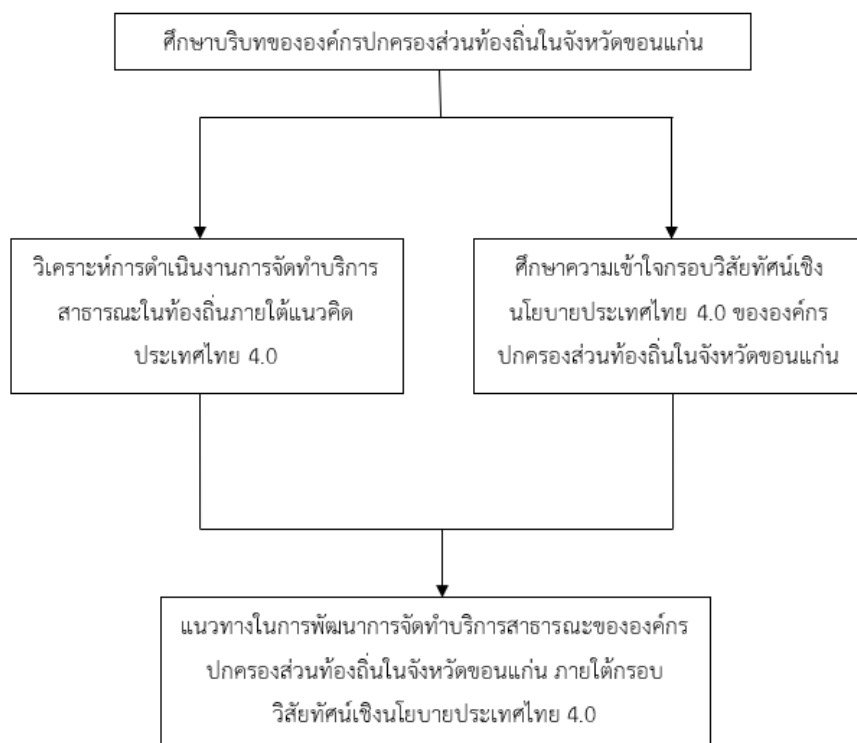
ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ตรงประเด็นที่ต้องการศึกษาให้มากที่สุด โดยมีประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเข้าใจในวิสัยทัศน์ แนวทางในการพัฒนาการจัดทำบริการสาธารณะ ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กรอบนโยบายประเทศไทย 4.0

ขั้นตอนที่สาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้กำหนดไว้ โดยทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์และบันทึกเสียงผู้ให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่สี่ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยถอดความจากบทสัมภาษณ์และนำข้อมูลมาเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ นำข้อมูลมาจำแนกหรือจัดกลุ่มข้อมูล แบ่งองค์ประกอบไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลและจัดทำข้อสรุปผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้มีกรอบแนวคิด ดังนี้

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในนโยบายประเทศไทย 4.0 และการนำไปประยุกต์ใช้กับนโยบายสาธารณะ รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ พบเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักได้ทั้งหมด 15 ราย แบ่งเป็น บุคลากรฝ่ายบริหาร คือ นายกเทศมนตรี 2 ราย และ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ราย ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ ประธานสภาเทศบาล 2 ราย ฝ่ายข้าราชการประจำ คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 ราย ปลัดเทศบาล 2 ราย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ราย รองปลัดเทศบาล 1 ราย ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน 4 ราย และ หัวหน้าสำนักปลัด 1 ราย

2. ความเข้าใจของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อนโยบายประเทศไทย 4.0

ผู้ให้ข้อมูลหลักได้อธิบายถึงนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ให้หลุดพ้นจากปัญหากับดักรายได้ปานกลาง ยกกระตือรือร้นรายได้ของประชาชนให้อยู่ในระดับรายได้สูง รวมถึงการลดขั้นตอน การเพิ่มคุณภาพและมูลค่าสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ให้ประเทศได้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน และมีวิสัยทัศน์ คือ การนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศที่พัฒนาภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สะท้อนความเข้าใจของตนเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 ไว้ว่า “นโยบายประเทศไทย 4.0 คือการเปลี่ยนวิธีการคิดและการผลิตจากเดิมที่ประชาชนมีผลผลิตแล้วนำไปขายเป็นรายได้กลับมา เป็นการทำให้ประชาชนมีวิถีคิดและจัดการให้ผลผลิตนั้นมีคุณภาพสูงสุดได้อย่างไร และจะเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้อย่างไร โดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการลดขั้นตอนและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตนั้น” (นาง ก1, การสนทนาสวนบุคคล, 25 กุมภาพันธ์ 2563) หรือ “นโยบายประเทศไทย 4.0 นั้นมีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น เนื่องจากนโยบายนี้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับมาปฏิบัติ และดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับ

นโยบายประเทศไทย 4.0 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด” (นาย ข1, การสนทนาสวนบุคคล, 25 กุมภาพันธ์ 2563)

3. การนำนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นนโยบายหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ท้องถิ่นจะต้องนำมาปฏิบัติตามให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทุกแห่งจึงเริ่มมีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นมีการนำนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้ ดังต่อไปนี้

3.1 การนำนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้ในองค์กร

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มนำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรมากขึ้น บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ให้ข้อมูลว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีระบบฐานข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบรายงานข้อมูลตามแผน ที่จะช่วยเปรียบเทียบแผนดำเนินโครงการในระยะ 5 ปี ระบบทะเบียนโครงสร้างพื้นฐานเป็นระบบที่ช่วยให้ทราบรายละเอียดโครงการที่ดำเนินการแล้วและสามารถช่วยวางแผนการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างไม่ซ้ำซ้อน แม่นยำ และตรงตามความต้องการของประชาชน ระบบติดตามและประเมินผลโครงการ” (นาง ก1, การสนทนาสวนบุคคล, 25 กุมภาพันธ์ 2563) ในขณะที่บุคลากรของเทศบาลเมืองศิลาให้ชี้ว่าเทศบาลเมืองศิลามีบริการออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ เช่น “มีระบบแบบสอบถามออนไลน์ ระบบสารบัญญัตอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้เข้าถึงหนังสือราชการได้ผ่านระบบซึ่งเป็นการลดการใช้กระดาษอีกด้วย” (นาง ง3, การสนทนาสวนบุคคล, 18 กุมภาพันธ์ 2563) และ “เทศบาลเมืองศิลาได้มีการนำเอาเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนที่ภาษี เพื่อช่วยให้ท้องถิ่นจัดเก็บภาษีได้ถูกต้องครบถ้วนมากยิ่งขึ้น” (นาย ค3, การสนทนาสวนบุคคล, 18 กุมภาพันธ์ 2563) นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อจะได้นำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับองค์กร (นาง ง4, การสนทนาสวนบุคคล, 14 กุมภาพันธ์ 2563)

3.2 การนำนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้กับนโยบายสาธารณะ

นโยบายประเทศไทย 4.0 มีความเชื่อมโยงกับภารกิจของท้องถิ่นในด้านการพัฒนาระบบการบริการให้สามารถจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการประชาชนได้ครบถ้วนตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการนำกรอบนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะและการบริการประชาชนโดยนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้เพื่อเป็นการลดขั้นตอนและเวลาในการให้บริการและการรับบริการ จากการเก็บข้อมูลพบว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งได้จัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และเปิดให้ประชาชนสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ผ่านช่องทางออนไลน์ได้โดยไม่ต้องเข้ามาแจ้งที่หน่วยงานด้วยตนเอง และในแต่ละท้องถิ่นได้มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้แตกต่างกันไปตามบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นระบุว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้เสียภาษีด้วยการบริการรับยื่นภาษีออนไลน์ และด้านการศึกษาได้จัดให้มีโครงการห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) เป็นการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” (นาย ข1, การสนทนาสวนบุคคล, 25 กุมภาพันธ์ 2563) บุคลากรของเทศบาลนครขอนแก่นให้ข้อมูลว่า “ทางองค์กรได้จัดทำแอปพลิเคชัน อยู่พี่ (U-Phee) ช่วยให้ประชาชนสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนและติดตามปัญหาในชุมชนเขตเทศบาลนครขอนแก่นผ่านทางสมาร์ตโฟนได้อย่างละเอียดและรวดเร็ว และสามารถระบุตำแหน่งของจุดที่เกิดปัญหาได้อย่างแม่นยำ เป็นการลดขั้นตอนในการทำงานของเจ้าหน้าที่” (นาย ก2, การสนทนาสวนบุคคล, 4 มีนาคม 2563) และ “เทศบาลนครขอนแก่นทำการติดตั้งสัญญาณจีพีเอส (GPS) ที่รถเก็บขยะ เพื่อให้ประชาชนสามารถดูวันและเวลาที่รถจะมาเก็บขยะที่จุดต่างๆ ผ่านทางแอปพลิเคชัน นอกจากนี้ยังมีโครงการสายรัดข้อมืออัจฉริยะ (Smart Wristband) สำหรับผู้สูงอายุใช้ในการตรวจเช็คข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น และทำให้เข้าถึงผู้สูงอายุเมื่อเกิดอุบัติเหตุได้รวดเร็วมากขึ้น” (นาง ข2, การสนทนาสวนบุคคล, 4 มีนาคม 2563) นอกจากนี้บุคลากรของเทศบาลเมืองศิลาได้ให้ข้อมูลว่า “เทศบาลเมืองศิลาได้ร่วมขับเคลื่อนให้จังหวัดขอนแก่นก้าวไปเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โดยให้ความร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีก 4 แห่ง ผลักดันให้จังหวัดขอนแก่นได้มีการสั่งจรรยาบรรณ

(Smart Mobility) โดยการจัดทำระบบขนส่งสาธารณะไร้รางเบา ถือว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงของระบบขนส่งและการสัญจรที่หลากหลายทำให้มีความสะดวกสบายและปลอดภัยในการเดินทาง” (นาย ค3, การสนทนาสวนบุคคล, 18 กุมภาพันธ์ 2563) บุคลากรของเทศบาลบ้านเป็ดระบุว่า “เทศบาลตำบลบ้านเป็ดได้มอบหมายให้นักวิชาการคอมพิวเตอร์เขียนโปรแกรม e-service ขึ้นเพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยโปรแกรมนี้ประชาชนสามารถเขียนคำขอใบอนุญาตในด้านต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเข้ามาติดต่อรับบริการด้วยตนเอง” (นาง ง4, การสนทนาสวนบุคคล, 14 กุมภาพันธ์ 2563) และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้าได้ให้ข้อมูลว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้าได้จัดให้มีศูนย์ถ่าย ทอดเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนด้านการเกษตร ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นเกษตรกรที่ปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เพื่อให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร เนื่องจากประชาชนส่วนมากในท้องถิ่นนั้นประกอบอาชีพเกษตรกรรม” (นาย ข5, การสนทนาสวนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2563)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มต้นตัวที่จะนำนโยบายประเทศไทย 4.0 มาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ทั้งการปฏิบัติงานภายในองค์กรและการจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชน เห็นได้จากการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทำให้ประหยัดทรัพยากร ลดขั้นตอนและเวลาในการให้บริการ ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณะได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

3.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้ให้ข้อมูลต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันว่าในการจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการประชาชนให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 นั้นยังมีอุปสรรคด้านงบประมาณ ตัวอย่างเช่น “การนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการประชาชนนั้นปัจจัยสำคัญหนึ่งคืองบประมาณ” (นาง ค5, การสนทนาสวนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2563) หรือ “ในบางท้องถิ่นนั้นได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการสาธารณะและการให้บริการให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0” (นาย ก3, การสนทนาสวนบุคคล, 18 กุมภาพันธ์ 2563) และ “ปัญหา

ด้านบุคลากรบางส่วนที่ยังไม่ตื่นตัวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ทำให้ขาดความรู้และทำให้การดำเนินงานล่าช้า” (นาย ค3, การสนทนาส่วนบุคคล, 18 กุมภาพันธ์ 2563) นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังได้เสนอความคิดเห็นว่า “ไม่ควรพัฒนาแบบก้าวกระโดด ควรจะพัฒนาองค์ความรู้ของบุคคลและวัตถุหรือเทคโนโลยีไปพร้อม ๆ กัน และการกำหนดนโยบายควรจะดูบริบทของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก” (นาย ข1, การสนทนาส่วนบุคคล, 25 กุมภาพันธ์ 2563) สอดคล้องกับความคิดเห็นที่กล่าวว่า “ประชาชนบางส่วนเข้าใจไม่ถึงการให้บริการหรือเข้าถึงได้ล่าช้าเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจและเข้าใจไม่ถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงควรให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการรับบริการจากท้องถิ่น” (นาง ง 4, การสนทนาส่วนบุคคล, 14 กุมภาพันธ์ 2563)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นต่อนโยบายประเทศไทย 4.0 รวมถึงการนำนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้กับนโยบายสาธารณะ และมุ่งหาคำตอบที่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น มีความเข้าใจรอบวิสัยทัศน์เชิงนโยบายประเทศไทย 4.0 อย่างไร และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นอย่างไร ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 5 แห่งในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจต่อนโยบายประเทศไทย 4.0 ในระดับดี สามารถอธิบายถึงความหมายและเป้าหมายของนโยบายได้อย่างชัดเจน และพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่ได้เก็บข้อมูลนั้นมีการตื่นตัวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 เห็นได้จาก เริ่มนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้ในองค์กรและการจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการประชาชน ซึ่งทำให้แต่ละองค์กรสามารถลดการใช้ทรัพยากรไปได้มาก และเป็นการลดขั้นตอนและเวลาในการให้บริการประชาชน ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้ทั่วถึงและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามการนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ทั้งในองค์กรและการจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการประชาชนให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 นี้ ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ งบประมาณ ที่ยังไม่เพียงพอต่อการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมตามนโยบายประเทศไทย 4.0 นอกจากนี้ยังมีบุคลากรและประชา

ชนบางกลุ่มที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาประยุกต์ใช้ ส่งผลให้การดำเนินงานบางอย่างเกิดความล่าช้ากว่าปกติได้

ผลการวิจัยอาจอธิบายได้ว่า ถึงแม้บุคลากรในระดับผู้บริหารจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 และในแต่ละท้องถิ่นได้มีนโยบายให้จัดทำแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการประชาชน แต่ยังคงมีบุคลากรในระดับปฏิบัติการและประชาชนผู้รับบริการบางกลุ่มที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจทำให้บุคคลกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความรู้แก่บุคลากรในองค์กรอย่างทั่วถึง เพื่อให้บุคลากรในท้องถิ่นสามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับงานในองค์กรและการให้บริการประชาชน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด
3. ควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนและประชาสัมพันธ์ถึงการนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้าใจและสามารถเข้าถึงได้

เอกสารอ้างอิง

- ซี.12. (2562). ขอนแก่นพัฒนาเมือง. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ม.ค. 2562. จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/1481466>.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2562). การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 2 ม.ค. 2562. จาก <http://www.local.moi.go.th/webst/botfam1.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานกฤษฎีกา, 2542.

Journal of Buddhist Education and Research : JBER

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563 [283] Vol. 6 No. 1 January - June 2020

สิวพร สุขเอียด. (2535). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 2 ม.ค. 2562. จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). *ไชรทัต “ประเทศไทย 4.0” สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง*. สืบค้นเมื่อ 2 ม.ค. 2562. จาก <http://www.thairath.co.th/content/613903>